

Pajerština

V našem městečku v období před 2. sv. válkou a za 2. sv. války všichni obyvatelé ovládali němčinu i češtinu. České i německé etnikum zde žilo po dlouhou dobu ve svornosti i míru, každé si žilo svým vlastním životem, ale také se doplňovaly. K rozdělení došlo až po nástupu Hitlera k moci, kdy se část Němců cítila být nadřazenou a tak to dávali českým obyvatelům znát. I když tyto rozbroje snad až na jednu výjimku, zastřelení Hanse Matějky, nepřesáhly dobrou míru.

Jenže ta němčina byla vlastně pajerština. Byl to vlastně úděsný dialekt, který se němčině podobal snad jen svým slovosledem. Pajerštinou mluvily všechny rodiny v obci. České děti si tuto řeč osvojovaly přímo na ulici při dětských hrách. Mnoho rodin bylo smíšených a tak se doma mluvilo dvojjazyčně bez nějakých problémů. Obě řeči byly jako rodné. Tento dialekt si děti, které šly studovat, musely v pozdějších letech ve školách urovnávat do správné podoby, ale vžitý slovosled a podobnost některých slov jim jen pomohl k dobrým výsledkům v německém jazyce.

Také všechny ostatní německé děti, které v tom dialektu žily, získávaly správné německé výrazy až ve škole, protože doma neměly šanci spisovnou němčinou promluvit. Selky, které se sem přivdávaly, se tento dialekt někdy už ani nenaučily. Žila zde i rodina německého řezníka Jonasche, která mluvila více česky jak německy a nikdy se dobře ani Němčinu ani Pajerštinu nenaučila.

Dneska jsem již v obci asi jedna z posledních, která tuto řeč ovládá, pokusím, se ji tedy pro vás trochu přiblížit. Myslím si, že jenom mé dvě kamarádky Hermína Musilová a Herta Jůrková tuto řeč znají, ale jinak asi již opravdu nikdo. Dokonce se pokusím ji namluvit na diktafon, abych pro budoucí generace nechala nějaký odkaz z doby, která s námi zcela určitě vymře. Nejsem jazykovědec a je jistě škoda, že se problematikou mluvy z našeho „jazykového ostrova“, jak se naše území uvádí v odborných publikacích, nikdo nezabývá. Možná, že zabývá, ale já jenom o tom nic nevím. No, nemám již sil, abych zkoumala, zda mám či nemám pravdu. Proto se pokusím udělat malou ukázkou Pajerštiny.

Věty budou seřazeny vždy pajersky , **spisovně německy** a překlad do **češtiny** . Pajerština je psána piš jak slyšíš.

Ukázky

Í woa gystn in d Štód und hob ma duat an najen Montl kauft.

Ich war gestern in der Stadt und habe mir dort einen neuen Mantel gekauft.

Včera jsem byla ve městě a koupila jsem si tam nový kabát.

Wos hosten gysten kucht?
Was hast du gestern gekocht?
Co jsi včera vařila?

In Štonan san zwa Šouln, any is dajč und dy cwaity is pejmaš.
In Stannern sind zwei Schulen, die eine ist deutsch und die zweite ist böhmisch.
Ve Stonařově jsou dvě školy, německá a druhá je česká.

Štonan liegt af d Kaisrštrous.
Stannern liegt auf der Kaiserstrasse.
Stonařov leží na „císařské „ silnici.

Nomitó gej i mit d Komoroden in Wöd und duat vean wa Piadla klaum.
Nachmittag gehe ich mit der Kamaradin in den Wald und dort werden wir Beeren sammeln.
Odpoledne půjdu s kamarádkou do lesa a tam budeme sbírat borůvky.

Fü Kinda hom missen s Kfyjgly hyjtn.
Viele Kinder haben das Vieh hüten müssen.
Hodně dětí muselo pást dobytek.

In Summa sa wa porfas gonga.
Im Sommer sind wir barfuss gegangen.
V létě jsme chodili bosí.

Monchy Kinda hom kcha Špücajg kchot, weil d Öten orm woan.
Manche Kinder haben kein Spielzeug gehabt, weil die Eltern arm waren.
Některé děti neměly hračky, protože rodiče byli chudí.

*Josefa Šánová, roz Pryclová - učitelka
Stonařov 79
Dne 5. 8. 2011*